

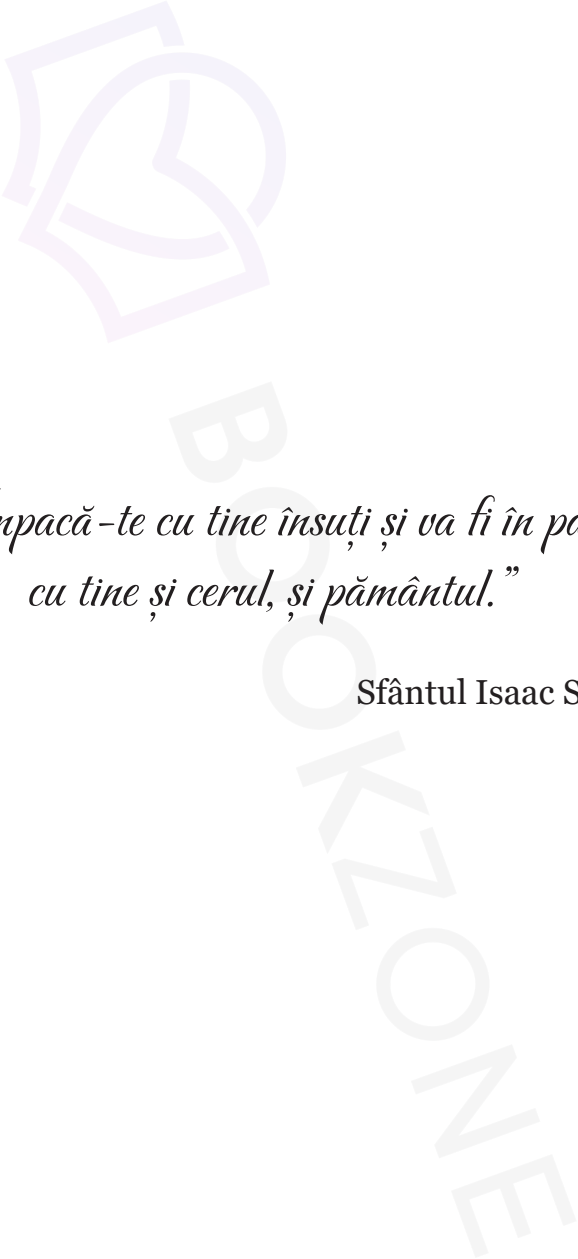
PĂRINTELE NECULA

PĂRINTELE DOBOȘ

ÎMPĂCAREA CU TINE ÎNSUȚI

Conversații consemnate de Alexandru Panait

Bookzone
BUCUREȘTI, 2022

*„Împacă-te cu tine însuți și va fi în pace
cu tine și cerul, și pământul.”*

Sfântul Isaac Sirul

CUVÂNT-ÎNAINTE

În existența fiecăruia dintre noi există momente de cumpănă, de mari încercări, pe care le-am trece mai ușor dacă am avea pace interioară și un sprijin sufletesc. Cu atât mai mult în lumea de astăzi, în care provocările sunt la tot pasul și ritmul ei nu ne dă prea mare răgaz. Cum putem să ne regăsim pe noi înșine și cum să facem să ne picurăm în suflet liniștea de care avem atâta nevoie? Rănilile noastre sufletești, în loc să ne înțeleptească, ne fac adesea să rănim la rândul nostru, uitând că nu e nevoie decât de puțină iubire pentru a schimba totul. Să ne iubim pe noi înșine ca să-i iubim pe ceilalți. Împăcați cu noi, rezistăm mai bine loviturilor sorții și devenim sprijin de nădejde pentru ceilalți. Și împăcarea aceasta vine prin grația lui Dumnezeu, El este cel care ne oferă aceste mari daruri care sunt iubirea, împăcarea, fericirea cu noi înșine.

În paginile care urmează, vă invităm să aflați răspunsuri la întrebări care ne frământă pe noi toți astăzi, răspunsuri oferite cu multă bunăvoință de către doi mari Părinți spirituali și Duhovnici. Dialogul se va concentra pe câteva teme și subteme de discuție, care își propun să vă ofere o cale de a ajunge la această împăcare cu sine și de a vă găsi echilibrul în viață.

ÎMPĂCAREA CU TRECUTUL

***„Adevăr vă spun, dacă nu vă veți întoarce și nu
veți deveni asemenea copiilor, nu veți intra în
împărăția cerurilor.”***

(Matei 18:3)

© KZONLINE

REGĂSIREA COPILĂRIEI

Cum interpretați citatul anterior din Biblie? Este vorba despre a fi inocent, fără păcat precum un copil, sau este mai mult decât atât? Cum am putea noi să ne întoarcem și să redevenim copii?

Părintele Francisc Doboș

Este rostită într-un context această frază, pentru că întrebarea principală este: „Cine este cel mai mare?” Preocuparea oamenilor, dintotdeauna, este aceea de a conta. Să avem greutate, să existăm în fața celorlalți, să fim mari, puternici, importanți. Din fericire, Dumnezeu ne dă peste cap toate concepțiile și ne spune fraza asta, pe care o găsim în Capitolul 18 din *Sfânta Evanghelie după Matei*, deci, nu la început. Cristos i-a învățat asta pe ucenici, aceștia având, la rândul lor, mentalitatea lumii din care făceau parte: „Cine este cel mai mare?” Iar Cristos le spune exact această frază. Începe cu: „Dacă nu vă veți întoarce” – asta e condiția de bază, trebuie să ne întoarcem! Iar „a ne întoarce” înseamnă a ne converti. „Dacă nu vă veți întoarce și nu veți deveni asemenea copiilor, nu veți intra în împărăția cerurilor.” Ce înseamnă lucrul acesta? Că un copil are nevoie de tot. Că un copil nu a dobândit nimic în viață, el se află în situația în care primește totul. Să ne întoarcem și să devenim asemenea copiilor? Iată, este vorba despre convertirea omului care

nu a dobândit nimic exclusiv prin puterea lui. Pentru că ajungem să credem că ne-am construit o familie, o casă, un cont și că le-am dobândit doar noi, de unii singuri. Noi ne transformăm în Dumnezeu propriei noastre vieți, ceea ce înseamnă idolatrie! N-o vom spune niciodată, dar, practic, așa se întâmplă. Pentru fericire și pentru plinătate, Cristos ne îndeamnă să ne întoarcem la copilul care primește totul. Atunci când înțelegem că primim totul, chiar dacă o facem cu ajutorul calităților noastre, cu *talantii*¹ și cu talentul nostru, darul este al lui Dumnezeu. Pentru că nu am inventat noi nici viața, nici respirația, nici iubirea, ci pe toate le primim de la El. E vorba despre invitația să primim, și nu să obținem sau să posedăm. Asta înseamnă fericire și vulnerabilitate. Fericirea prin vulnerabilitate. Vulnerabilitatea copilului, care poate fi refuzat, rănit. Evident, facem mofturi asemenea oricărui copil, însă Cristos ne îndeamnă să trăim din relație. Copilul este relație, este așteptare, pretenție, oarecum, dar care trăiește din așteptare. Întotdeauna, viața, darurile vin de la părinți. Din afara noastră.

Orice copil face mofturi, mai ales când crește și simte prezența propriei vieți. Gândind din acest punct de vedere: „Dacă nu vă veți întoarce și nu veți deveni ca pruncii, asemenea copiilor, nu veți intra în împărăția cerurilor!”, observăm că acesta nu este îndemnul de a ne întoarce la starea copilului care face mofturi, nu la asta se referă Mântuitorul. A fi inocent nu din punct de vedere moral, nu inocență ca lipsă a păcatului, ci inocență ca o *nevoie de tot*. Nevoia de a primi nu în accepțiune morală, ci în cea existențială. Nu a avea, ci a fi. Este relațional totul. Este, de fapt, relația omului cu Dumnezeu. Cristos l-a pus pe copil în centru și l-a dat drept exemplu. Copilul are nevoie de tot. Omul, la fel, are nevoie de tot. Lupta noastră de a fi cei mai mari, de a urca trepte devine o competiție, o

1 Calități personale, conform *Pildei Talanților* (n. red.).

junglă relațională cu șarm, cu modalități foarte elaborate social, diplomatic. În fond, este o luptă de supremație, de a restabili acel echilibru valoric, pe care Dumnezeu, din start, îl dă peste cap, atunci când Se întrupează. Pentru că atunci când Dumnezeu nu caută nicio ierarhie – Se întrupează, Se pune la dispoziție –, El devine precum apa care-și face loc și nu se supără pe stâncile pe care le întâlnește în cale, atunci când izvorul coboară din munte. Dumnezeu Își face loc și devine viață pentru tot. Punând copilul în prim-plan, Dumnezeu nu vrea să evidențieze aspectele morale ale acestuia. Cei care au copii știu că ei au toate cerințele, mofturile. Pentru că au nevoie de viață. Dumnezeu ne pune în fața faptului, a situației, ne face să trăim necesitatea vieții pe care nu o câștigăm, ci pe care o primim din afară.

Redimensionarea înseamnă convertire. Și convertirea nu pleacă doar de la a fi mai bun, ci de la a fi mai frumos, care, în termeni biblici, are accepțiunea de *kallos*, din limba greacă. Cristos este păstorul *kallos*, care înseamnă „bun și frumos”. Această convertire înseamnă o întoarcere la frumusețe, la a putea vedea frumusețea. Putem să vedem răul peste tot prin orașul nostru, să vedem tot ceea ce nu funcționează. Cine mai are ochi să vadă binele care crește, mai ales în liniște? E important să nu devenim factorii de amplificare a fricii celorlalți, a răutății oamenilor; plângându-mă de răutatea celorlalți, eu să vin și să adaug răutatea mea. Cum facem lucrul acesta? Lăsându-ne „vizitați” de Dumnezeu și întorcându-ne la copilul din noi. Evident, nu este doar un fel de dezvoltare personală, un sfat de genul: „Uite, întoarce-te la copilul din tine”, ceva psihologic, ci este existențial, este îndumnezeire. Dacă Dumnezeu S-a făcut om, a devenit copil și S-a lăsat în voia brațelor unei femei, a stat la sânul unei femei; aceasta este invitația ca și noi să devenim vulnerabili, simpli. Să învățăm să creștem în umanitate și în dumnezeire.

Părintele Constantin Necula

Recitesc des acest cuvânt al Mântuitorului și nu cred că am ajuns la o concluzie finală. Sunt zeci de comentarii ale Părinților Bisericii, din Biserica primară ori din cea mai aproape de noi. Deseori, am ascultat ori citit predici moderne – le savurez pe cele ale Mitropolitului Bartolomeu, de la nașterea căruia s-a împlinit peste un secol acum ceva vreme, le simt ca pe un ecou în inimă pe cele ale Mitropolitului Antonie, cel care m-a hirotonit într-un preot. Îmi revin în minte, mereu, emoțiile descoperirii Părintelui Nicolae de la Rohia – mai întâi într-un medalion în revista *Transilvania* și abia apoi în cărțile sale. Și mi-am adus aminte ce m-a frapat de la început la acest text și la cel privind îngăduința copiilor de a se apropia, de a veni la Hristos: „Lăsații copii să vină la Mine și nu-i goniți!” Uitându-mă la copilăria mea, constat că nu era la fel ca cea a părinților și bunicilor mei. Ei nu fuseseră copii ca noi. Discrepanța pare și mai mare între mine și copiii mei și, având în vedere modul în care evoluează diferențele acestea, mă văd aproape neputincios în a identifica modul în care își vor trăi copilăria copiii copiilor mei. Am citit mult în anii din urmă despre lumea care are o istorie a ei, specială, cu privire la educație. Niciodată o societate nu și-a închipuit evoluția diluând educația sau nefiind atentă la nevoile copiilor. Cred că Domnul Hristos privea spre ceva care nu se schimbă în pofida schimbărilor de cultură, de situație materială ori istorică. Putem bănuși? Care anume dintre trăsăturile copiilor nu se schimbă?

În primul rând, pare că există un „releu” intern care-i face să-și simtă „neamul”. Copiii nu zâmbesc oricui, cum cred unii. Desigur, nu vorbim de râsul forțat prin gâdilat ori strâmbat la ei – de care m-am dezobișnuit de când cu seria de filme *Uite cine cu cine vorbește* –,

descoperit-o Fiul Unic al Tatălui, care a venit în mijlocul nostru plinind misiunea primită de la El.

Să revenim, aşadar, la relația dintre copii și Împărăția despre care Domnul vorbește cu atâta bucurie și cu o convingere care ni s-au transmis și nouă, și celor dinaintea noastră și, nădăjduim, și celor de după noi. Exact acest spațiu de încredere, de siguranță pe care copiii îl caută în zona de siguranță întrupată de părinții lor, de bunicii lor. De familie, în sensul cel mai intim cu putință. E un flux de încredere, despre care am amintit, dar e mai mult decât asta. Este credința care se umple de nădejde că au descoperit dragostea. Ori ce alta este Împărăția Cerurilor decât părtășia cu o dragoste veșnică, întrupată și dăruită fiecăruia dintre noi prin har?

Copiii cresc, se răzvrătesc și, de foarte multe ori, uită de orice ajutor acordat de cei care-i iubesc. Seamănă cu toți cei care-s hăituiți de o strașnică dezorientare interioară. Un soi de anarhism în care ei speră să-și afle liniștea. Dar anarhismul acesta este dat de ruperea lor din vâna de iubire a familiei. Să ne înțelegem, nu vorbim de familiile fracturate patologic prin dezastre legate de viață morală, abuzuri ori trădări tocmai ale acestei sigure zone de siguranță absolută, în care ar trebui să creștem și din care, în fond, ne extragem forța întreaga viață. Tot din comportamentul copiilor știm că ei dau viață oricărui lucru pe care îl ating. O ciocolată poate fi cel mai performant avion, iar o păpușă poate crește inima unei fetițe până la emoția unei mame adevărate. Aici este atacul asupra curăției copiilor, când se frământă dospeala confuziei în mintea lor și se hrănește o creștere falsă, fără valorizarea, în fapt, a sexualității lor.

Domnul Hristos insistă asupra acestui aspect pentru că știe că, dacă rădăcina rămâne vie, și viața noastră rămâne vie. Vorbea despre întoarcere, convertire ori metanoia unor oameni la fel de ambițioși ca noi,

obsedați să mergem numai înainte. Or, ce le spune lor, poporului care mărșăluise prin pustie, trecuse Marea Roșie și apoi traversase întreaga Peninsulă Sinai? Că e momentul, de fapt, să se oprească dintr-un marș plin de legalisme și fariseisme extrem de păguboase. Să-și redescopere bucuria copiilor la aflarea Dumnezeului său, Dumnezeul lui Israel. Pierzând bucuria din căutarea lui Dumnezeu, semăna cu un copil pierdut, anarhic, ce-și pierduse simțul relației cu Dumnezeu printr-o paternitate în care să identifice în El pe Tatăl. De aici măduva de învățătură din Rugăciunea Domnească *Tatăl Nostru*, de aici rostirea *Fericirilor*. Din încercarea de a le descoperi miezul de bucurie în care rodește credința. Noi, la 2000 de ani de atunci, studioși și siguri că le știm toate, am devenit exact la fel. Niște copii ieftinite prin aroganță ale celor ce-L întâmpinau cu îndoială și dispreț pe Isus Hristos, Fiul lui David, Fiul Tatălui. Or, ceea ce-l face viu pe un copil e bucuria lui și bucuria celor din jur, care degajă din bucuria lui.

Aș îndrăzni un exemplu. De multe ori, auzim mame și tați cum îi zic copilului: „Fii cuminte.” Eu spun des să se ferească de ispita de a-i vedea cuminți. Așa, după cumințenia închipuită de noi. Cum sesizezi că ai copilul bolnav? Îi pier zâmbetul și bucuria de a se juca. E o rană în suflet să vezi zilnic copii care surâd a plecare. Știind că boala lor este incurabilă. Că la granița aceea de neconceput, de fapt, la vârsta copilăriei, părinții nu-i mai pot fi ajutor. Și nici oamenii în alb, medici ori asistente, tanti care face mâncare ori curățenie și alții asemenea. Toți își dau silința și intuiesc finalul. Atunci, copilul devine el sursă de încurajare. E o nebanuită chimie între copil și *Doamne-Doamne*. El, copilul, nu se teme să se întoarcă la Dumnezeu în modul cel mai contondent posibil. Odihna de pe chipul unui copil chinuit de boală la vremea marii plecări, care este moartea, nu poate fi

surprinsă de penelul niciunui pictor și nici de obiectivul vreunui aparat.

Liniștea ce ne-o dorim – cumiștenia lui – este una legată parcă mereu de somn și mâncare. E și liniștea din casă, noaptea, atunci când își trage sufletul dormind, pentru ca, la un moment dat, să izbucnească în smiorcăit ori plâns dintr-acela care scoală trei ori patru cvartale de cartier. Dar adevărata liniște vine din faptul că el e bine. Că ia în greutate, crește, ca o dospire de trup și suflet. Or, Domnul Hristos ne spune că Împărăția lui Dumnezeu este o astfel de dospire, un organism viu. Chipul copilului care crește îngrijit de cei din jur este imaginea Împărăției care crește și ne cuprinde.

Aș mai adăuga un aspect. Nimic nu pare să atingă mărinimia Domnului ca durerea copiilor. Învie pe fiul văduvei din Nain, învie pe fiica lui Iair, iar femeii din părțile Tirului și Sidonului îi ajută, dezdrăcindu-i fiica după cel mai strălucit examen de inteligență din Evanghelie. La fel, unui tată cu fiu lunatic îi vindecă fiul. Cu excepția văduvei din Nain, probabil icoana cea mai autentică a Maicii Sale la vremea Golgotei, ceilalți părinți nu sunt simpli spectatori la revenirea copiilor lor. Sunt martori de credință și iubire, de încredere că iubirea lor pentru copii biruie moartea. Strigătul tatălui de durere e cheie și el interpretării versetului ori, dacă vreți, atitudinii Mântuitorului față de copii: „Cred, Doamne, ajută necredinței mele!” În lumea și numai în lumea copilăriei există o asemenea sinceritate curată. Să strigi ce crezi și să ceri să ți se împlinească neputința în virtute.

Este copilăria cea mai frumoasă etapă a vieții noastre? Cum a fost copilăria dumneavoastră? Ce experiență din copilărie v-a marcat cel mai mult?

Părintele Francisc Doboș

Atunci când o trăim, nu este cea mai frumoasă etapă. Pe orice copil întreb, el vrea să crească mare. Când eram copil, în afară de pădurile pe care le cutreieram, nu voiam să fiu copil, eu voiam să fiu mare. Pentru că îi vedeam pe adulți, voiam să fiu mare. E nerăbdarea specifică fiecărui copil, cred eu, ca să treacă timpul cât mai repede. Adultul își dă seama mai apoi: „Doamne, cât de nesăbuit am fost!” Orice adult vrea să se întoarcă la inocența copilăriei, când nu-ți dai seama de toate implicațiile acestei stări de fapt, pentru că primești totul: atenție, iubire. Asta pierde adultul: uită să primească atenția, iubirea. Ajunge să le revendice, să le impună, să le câștige, să se certe pentru ele, să facă războaie.

Copilăria este etapa cea mai importantă a vieții pentru adult, pentru că atunci crește, atunci apar primele răni. De fapt, marile probleme ale adulților au rădăcini în copilărie. Toți vrem să fim mari, dar Cristos ne cheamă întotdeauna să fim fii. Să nu pierdem dimensiunea că suntem fii. Până și un bunic este fiul părinților lui, chiar dacă aceștia nu mai trăiesc. Să nu pierdem dimensiunea relațională, să fim asemenea copiilor! Copiii nu s-au inventat, s-au născut undeva! Nu putem pretinde viața.

Sunt multe experiențe din copilărie care m-au marcat. Ceea ce îmi amintesc acum și-mi rămân mereu imprimate în memorie sunt câteva imagini. Tatăl meu,

Dumnezeu să-l odihnească, venea de la muncă și, obosit fiind, se oprea să se joace cu noi. Nici nu apuca să intre bine în casă. Imaginea lui Dumnezeu care Se joacă, dar în sensul creativ, creator, nu acela pervertitor, al oamenilor, care se joacă unii cu alții pentru a se domina. Tatăl meu care se juca cu noi. Adultul, ca să se joace cu un copil, trebuie să „coboare”, să stea în genunchi, să stea la același nivel. Dumnezeu Se pune la dispoziție și ne cheamă să devenim asemenea pruncilor. Asta este una dintre imaginile copilăriei, iar cealaltă este cu mama mea, când m-a învățat primele rugăciuni. Pe lângă *Înger, îngerășul meu*, o rugăciune către îngerul păzitor, și *Adu-ți aminte*, către Sfânta Fecioară Maria: *„Adu-ți aminte, o, preablândă Fecioară Marie/ Că nu s-a auzit niciodată să fi fost părăsit cel ce a alergat sub ocrotirea ta/ Ce ți-a cerut ajutorul și mijlocirea ta. Însuflețit de această încredere, alerg la tine, O, Maică, Fecioara fecioarelor!”* Rugăciunea este mai lungă. Dar era rugăciunea mamei, care ajunsese în mintea mea. Până să coboare în sufletul meu, până să provoace maturizarea credinței în mine, credința adultului, a devenit sunet prin vocea mea. Cum crește Dumnezeu în această lume? Prin laptele mamei, prin iubirea și credința ei, care mai apoi, cu timpul, a devenit și credința mea.

Nu există copil liniștit, din fericire! Iar asta devine convertirea adultului. Cea care pretinde cumințenia. Adultul ar trebui să se revadă în ochii propriilor copii, dacă-i are, sau bunicii în ochii nepoților, atunci când nu mai au răbdare și vor să-i pună la punct, uitând, din cauza anilor, că au fost la fel, dacă nu chiar mai năstrușnici decât ei. Ar fi un antagonism să spui că există copii liniștiți. Atunci ar trebui să ne preocupăm, dacă ar fi prea liniștiți copiii, nu ar fi un semn prea bun.

Eu n-am fost un copil liniștit, cel mai mult îmi plăcea să fac năzbâții. Construiam case în miniatură, dând,

în timpul acesta, toată casa peste cap, cu toate că erau doar câțiva pereți acolo, în Voluntari, unde am crescut. Scaune, scăunele, pături, perne – orice cameră devenea încăpătoare pentru altă casă ce avea să fie construită. De fapt, cred că e dorința omului de a-și construi o casă, de a căuta stabilitate. Țin minte că m-am jucat odată „de-a preotul” și mama m-a certat: „Cu astea nu e de glumă.” Nu mi-ar fi trecut niciodată prin gând, în momentele alea, să devin preot, dar fac legătura de-abia acum, după ani și ani, cu episoade pe care aproape le-am uitat. Mă jucam de-a preotul, distribuiam împărțășanii – acele chipsuri cu chimen –, rupeam din ele, cum se face la noi cu ostia, și ziceam: „Trupul lui Cristos”. Iar mama mă atenționa: „Nu se face așa ceva!” Evident, copilul, prin gesturile adultului, creștea de atunci ceea ce sunt astăzi.

În copilărie, văzând exemple din viața de preot, îmi spuneam: „Nu vreau niciodată să fiu preot!” Credeam că a fi preot e o treabă atât de serioasă, încât te împiedică să glumești și să fii fericit. Iar eu tocmai asta sunt: glumesc și sunt fericit. Ca preot. Deci, se poate. Poate începem să-I facem servicii lui Dumnezeu din punctul ăsta de vedere. Pare așa, o formulare anapoda. Asta pentru a spune că cei care Îl slujesc pe Dumnezeu, preoți sau familii foarte spirituale, de foarte multe ori Îi fac un deserviciu lui Dumnezeu. Încercăm să-L încapsulăm în modalități morale, moralistice și moralizatoare, ajungem să ținem morală omenirii și să nu mai predicăm un Dumnezeu iubitor. Dar care, atenție, nu este Dumnezeul anilor 1970–1980: „Make love, not war!”, ci un Dumnezeu iubitor, care presupune dimensiunea relațională. Mă întorc la cuvântul-cheie din *Evangelhie*, Cristos care este păstorul cel bun, adică *kallos*. Bun și frumos. Mai degrabă să traducem: Cristos este păstorul cel frumos, nu cel bun. Să nu iasă în evidență doar aspectul moral al vieții.